

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

Makroekonomický pohľad na slovenské poisťovníctvo

Ľuboš Šesták
Národná banka Slovenska

SLASPO Fórum 2016, 15. november 2016

Hlavné trendy v poistnom sektore

Prechod na Solventnosť 2

Riziká pre poistný trh

- Pretrvávajúce prostredie nízkych úrokových sadzieb
- Osobitný odvod z poistného v neživotnom poistení

Výzvy do budúcnosti

- Udržateľnosť obchodných modelov, konkurencia
- Konkurencia zo strany finančných technológií

- **Pozitívny vývoj v domácej ekonomike...**
 - Pokračuje stabilný ekonomický rast, klesá nezamestnanosť
 - Pokračuje záporná inflácia najmä vďaka cenám energií

- **... na pozadí neistého globálneho vývoja ...**
 - Spomalenie v rozvinutých krajinách vrátane eurozóny
 - Pretrvávajúce nízke úrokové sadzby a ich dopad na bankový sektor

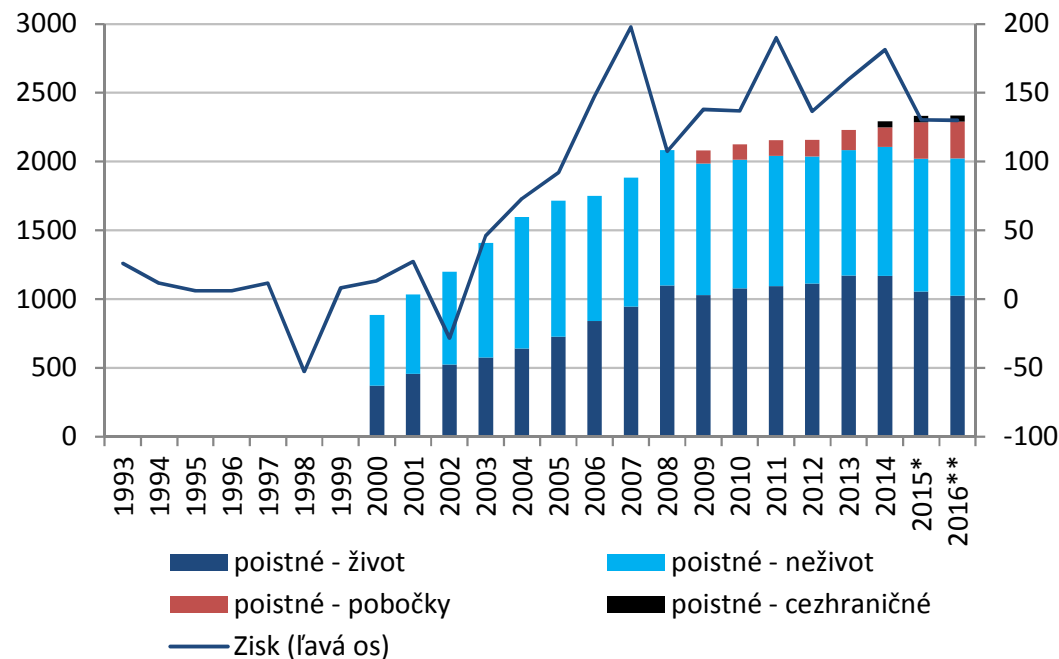
- **... s prevažujúcimi negatívnymi rizikami v strednodobom horizonte**
 - Náhla zmena rizikovej prémie a prepád cien na finančných trhoch
 - Geopolitické riziká a demografický vývoj
 - Vysoká zadlženosť viacerých štátov a jej udržateľnosť

Dlhodobý pohľad

- **Stabilná kladná ziskovosť za posledných 10 rokov**
- **Rastúci význam pobočiek a cezhranične pôsobiacich subjektov**
- **Spomalenie rastu poistného po kríze od roku 2008**

Vývoj zisku a poistného (mil. €)

Zdroj: NBS.
Zisk za rok 2016 je k 30.6.2016

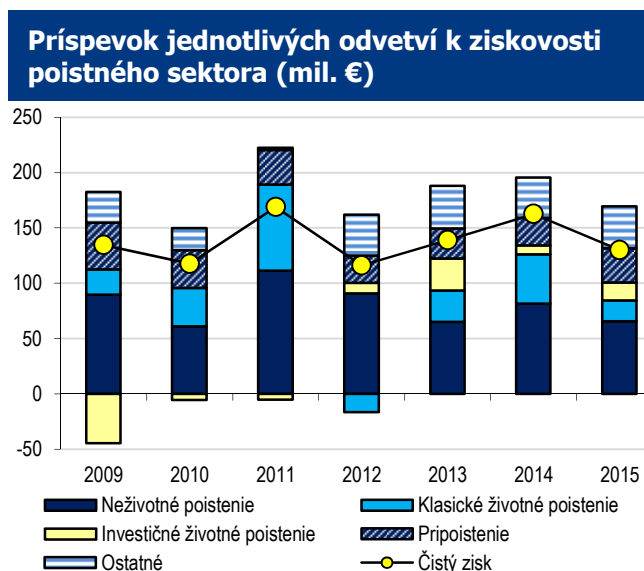
Poistné za rok 2016 je vypočítané z údajov za rok 2015 upravených mierou rastu poistného za prvý polrok 2016.

Poistné za pobočky a cezhranične pôsobiace subjekty v rokoch 2015 a 2016 nie sú dostupné a sú nahradené údajmi za rok 2014 navýšenými o hodnotu za Metlife Amslico

Ziskovosť poisťného sektora

- **Zisk poisťného sektora v prvom polroku 2016 pod jednorazovými vplyvmi**
 - Rast o 83 % na 130 mio. € (rovnaká hodnota ako za celý rok 2015)
 - ROA a ROE relatívne stabilné v dlhšom horizonte okolo úrovne 2 % resp. 10 %
 - Po očistení o jednorazové vplyvy je rast na úrovni 30 %, vývoj v individuálnych poisťovniach rôzny
- **Diverzifikácia ziskovosti zabezpečuje odolnosť voči nízkym sadzbám**
 - Aj v čisto životných poisťovniach je relatívne dobrá diverzifikácia medzi klasické životné poistenie, investičné životné poistenie a pripoistenie
 - Významnú časť tvoria ostatné finančné výnosy a finančný výsledok z aktív, ktoré nekryjú technické rezervy

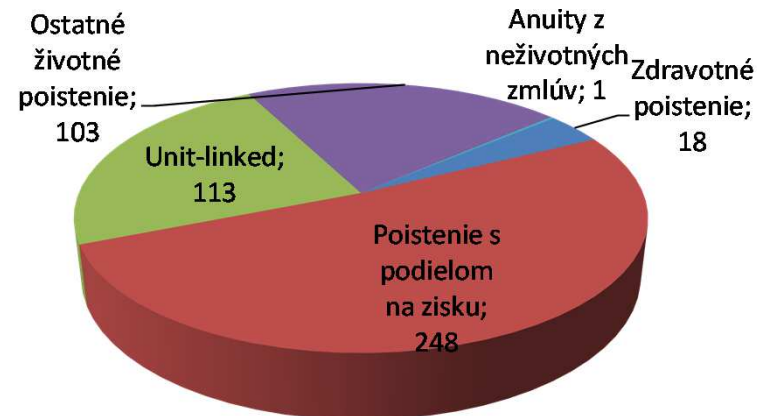
Zdroj: NBS.

Hlavné trendy v životnom poistení

- **Zmeny súvisiace s prechodom na Solventnosť 2**
 - Predpísané poistné v životnom poistení kleslo v porovnaní s polrokom 2015 o 3 %
 - Nové členenie odvetví v Solventnosti 2 skresľuje porovnanie s rokom 2015
 - Odčlenenie neživotných a životných záväzkov tak zo zmlúv životného ako aj neživotného poistenia
 - Výsledkom je presun časti poistného zo životného poistenia do neživotného poistenia
 - Odčlenenie ešte nerobia všetky poisťovne
- **Poistné v Unit-linked (bez investičných zmlúv) poistení vzrástlo o 6%**
 - V Solvency 2 výkazoch nie sú dostupné údaje o poistnom v investičných zmluvách, ktoré doteraz tvorili približne 30 % Unit-linked a Index-linked odvetvia

Poistné v odvetviach životného poistenia k 30.6.2016 (mil. €)

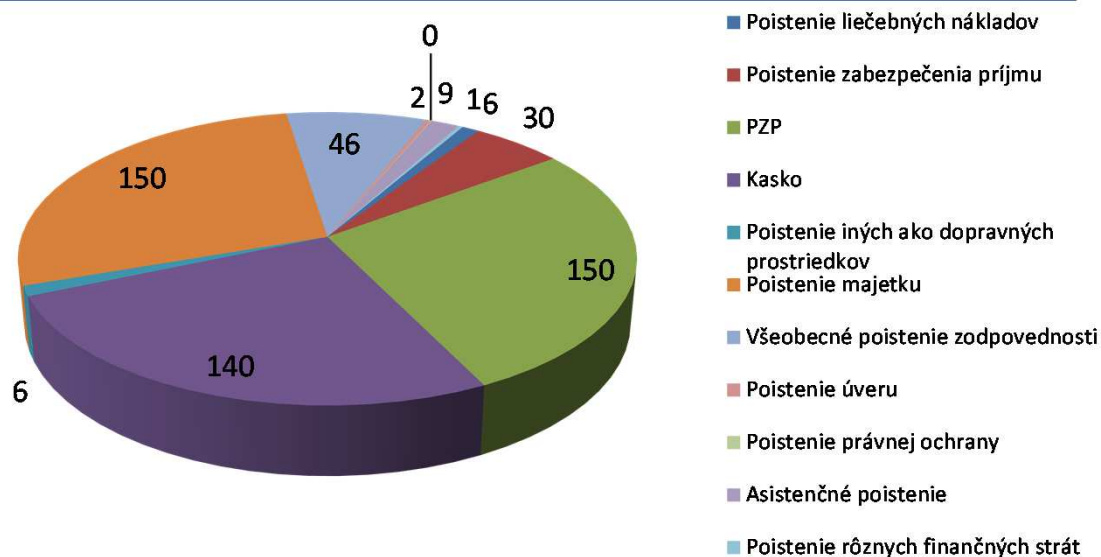
Zdroj: NBS.

Hlavné trendy v neživotnom poistení

- **Zrýchlil sa rast poistného na 4,4 % medziročne**
 - Pokračuje rast poistného v PZP medziročne o 2,7 %
 - Pokračuje rast aj v havarijnom poistení medziročne o 3,3 %
 - Poistenie majetku mierne kleslo o 0,4 %
 - Silný rast najmä v asistenčnom poistení a poistení úveru, kaucie a rôznych finančných strát
- **Podiel zaistenia ostal nad úrovňou 30 %**

Poistné v odvetviach neživotného poistenia k 30.6.2016 (mil. €)

Zdroj: NBS

Pobočky poistovní z iného členského štátu

- Zmena Metlife Amslico na pobočku v roku 2015
- Ku koncu roka 2015 pôsobilo na slovenskom trhu 24 pobočiek
- Podiel pobočiek na poistnom podľa údajov ku koncu roka 2014 vrátane Metlife Amslico:
 - Životné poistenie 12,7 %
 - Neživotné poistenie nárast z 5 % v roku 2009 na 9 % v roku 2015
 - Nižší podiel v hlavných odvetviach, ale v niektorých menších odvetviach dominantné postavenie
 - Celkové aktíva a technické rezervy 15 %
 - ROA pobočiek podobné ako u subjektov so sídlom v SR

Cezhraničné poskytovanie služieb

- Ku koncu roka 2014 pôsobilo na slovenskom trhu 103 subjektov v rámci slobodného poskytovania služieb
- Podiel na poistnom podľa údajov ku koncu roka 2014:
 - Životné poistenie 1,4 %
 - Neživotné poistenie 2,6 %

Hlavné trendy v poistnom sektore

Prechod na Solventnosť 2

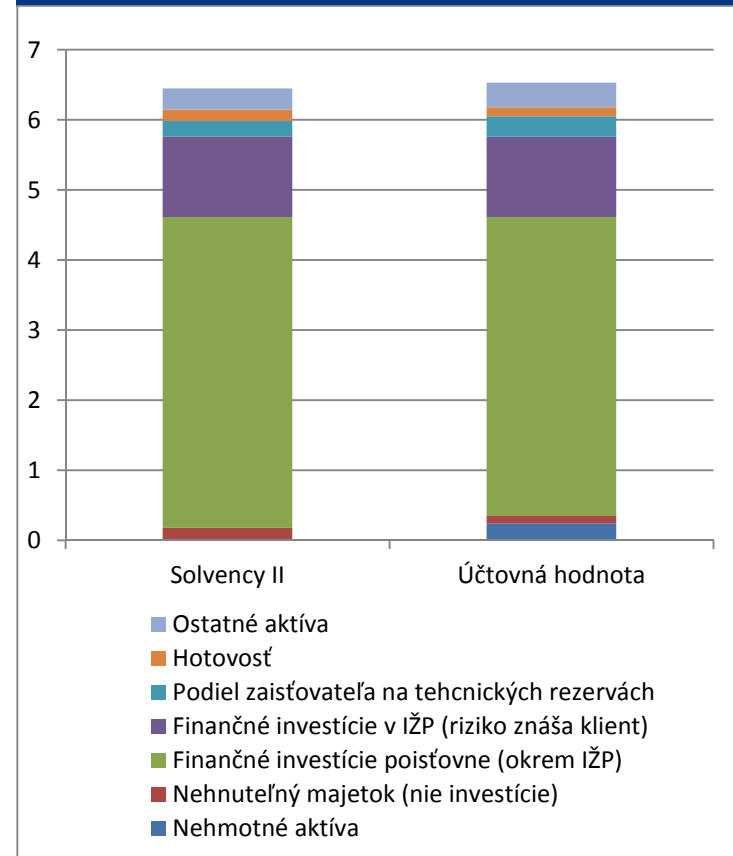
Riziká pre poistný trh

Výzvy do budúcnosti

- **Minimálna zmena v aktívach**
 - Pokles celkových aktív o cca 1 %
- **Pokles hodnoty nehnوتných aktív takmer na nulovú hodnotu**
 - vrátane obstarávacích nákladov na poistné zmluvy
 -
- **Rast hodnoty investícií, ktoré doteraz neboli preceňované na reálnu hodnotu**
 - Hodnota investícií vzrástla o cca 4 %
 - Najmä nehnuteľnosti a HTM portfólio
- **Pokles podielu zaist'ovateľov na rezervách o 23 % súvisiaci s poklesom technických rezerv**

Aktíva poistného trhu podľa Solventnosti 2 k 1.1.2016 (mld. €)

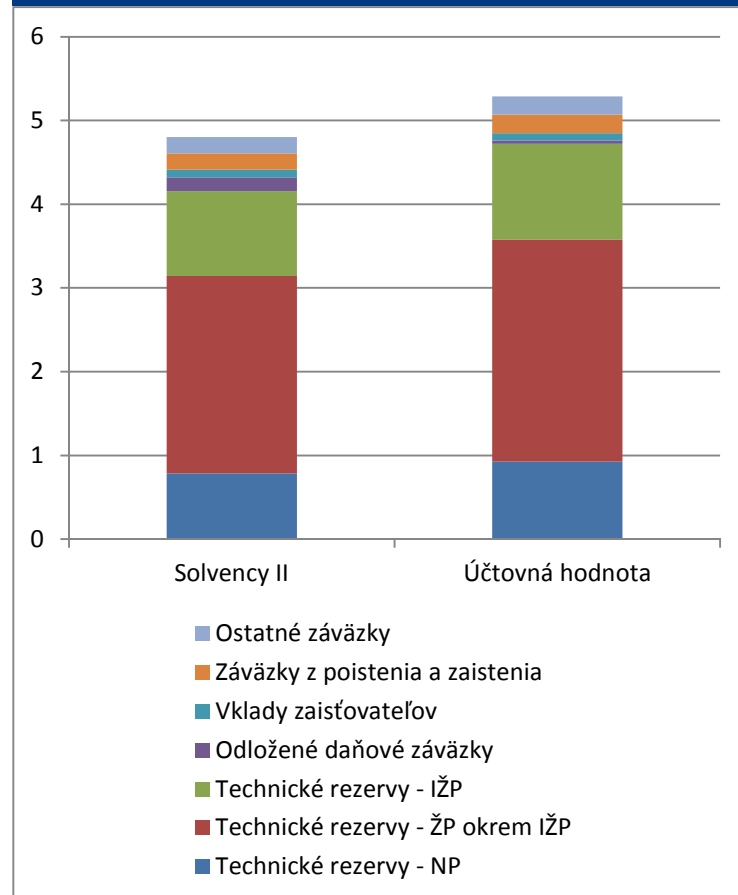

Zdroj: NBS.

- **Výrazný pokles technických rezerv**
 - Neživot o 15 %
 - Život o 11 % (Unit-linked aj klasické)
 - Riziková marža tvorí cca 6 % rezerv
- **Hlavný dôvod je prechod na best estimate**
 - Rizikové prirážky použité v kalkulácii poistného sa nepoužijú v kalkulácii rezerv
- **V EÚ sa očakával zväčša rast rezerv kvôli nízkym úrokovým sadzbám**
 - Zmena z oceňovania z TÚM na trhovú výnosovú krivku v súčasnom prostredí vedie k rastu rezerv
- **Efekt best estimate výrazne prekonal efekt z poklesu sadzieb**

Aktíva poistného trhu podľa Solventnosti 2 k 1.1.2016 (mld. €)

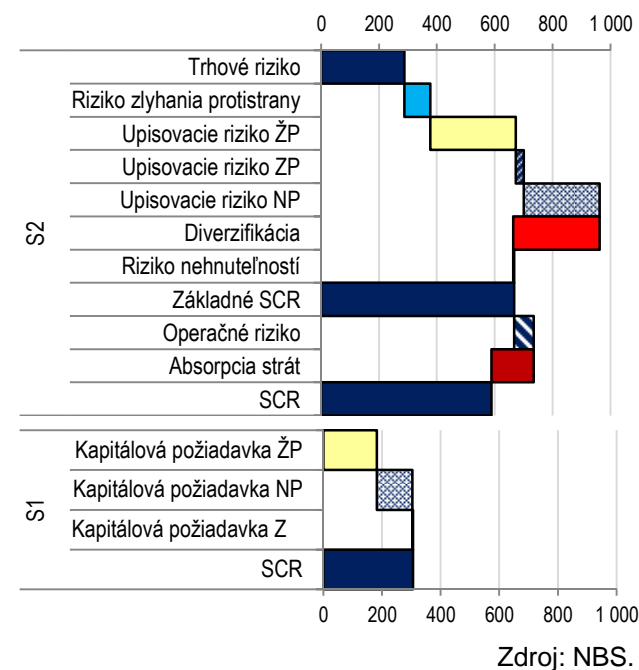
Zdroj: NBS.

Vlastné zdroje a solventnosť

- **Výrazný rast kapitálovej požiadavky (SCR) o cca 92 %**
 - Nová požiadavka na trhové riziko
 - Požiadavky na upisovacie riziká vzrástli
 - Výrazný efekt diverzifikácie rizík znižuje konečné SCR
- **Vzrástli aj použiteľné vlastné zdroje vzrástli o cca 67 %**
 - Vzrástol prebytok aktív nad pasívami kvôli zmenám v súvahe
 - 99,9 % vlastných zdrojov sú Tier 1
- **Solventnosť všetkých poisťovní zostáva na dostatočnej úrovni**
 - Celkové krytie SCR sa tak zmenilo iba mierne
 - Krytie SCR je v rozpätí 130 % - 390 %
 - Krytie MCR je 180 % - 930 %

Porovnanie SCR v rámci Solventnosti 1 a Solventnosti 2 (mil. €)

Hlavné trendy v poistnom sektore

Prechod na Solventnosť 2

Riziká pre poistný trh

Výzvy do budúcnosti

Nízke úrokové sadzby – priame riziko pre dosahovanie garantovaných výnosov v životnom poistení

- **ESRB zaraduje vplyv nízkych úrokových sadzieb na bilancie poisťovní medzi najväčšie riziká pre finančnú stabilitu v EÚ**
 - Neschopnosť dosahovať výnos garantovaný zmluvou v životnom poistení môže viesť k ohrozeniu solventnosti
 - Odolnosť sektora sa preukáže v stresovom testovaní EIOPA v roku 2016, v súčasnosti sú úrokové miery výrazne nižšie ako v nepriaznivom scenári EIOPA v roku 2014
 - Vzniká riziko straty spotrebiteľskej dôvery, ktorá sa môže šíriť aj na iné produkty a sektory

- **NBS hodnotí zatiaľ slovenský poisťný trh ako relatívne odolný voči rizikám vyplývajúcim z nízkych úrokových sadzieb**
 - Diverzifikácia ziskovosti medzi jednotlivé odvetvia
 - Dlhšia durácia aktív zabezpečuje aktuálne dostatočnú výnosovosť na najbližšie roky
 - V prípade rýchleho rastu novej produkcie sa tento efekt môže výrazne znížiť
 - Vysoké pokrytie technických rezerv aktívami vďaka vysokej miere solventnosti
 - Umožňuje poisťovniam dosahovať dostatočný absolútny objem výnosu aj napriek klesajúcej výnosovosti portfólia
 - Znižovanie solventnosti oslabuje odolnosť poisťovní voči rizikám – poisťovne by mali zvážiť rozdeľovanie zisku v budúcich rokoch

Nízke úrokové sadzby

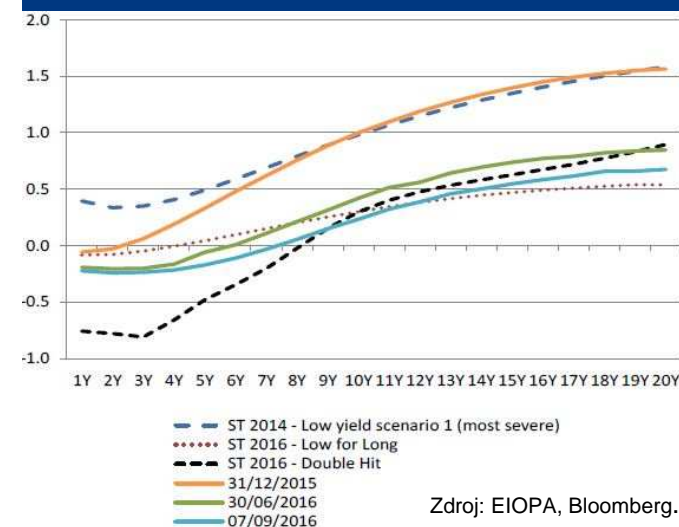

- **Bezrizikové sadzby naďalej klesajú**
 - ECB ďalej uvoľňovala menovú politiku v prvom polroku 2016
 - Predĺžil sa horizont, počas ktorého sa očakávajú nízke sadzby
 - Príčiny: Slabý ekonomický rast, bezinflačné prostredie a zvýšená neistota

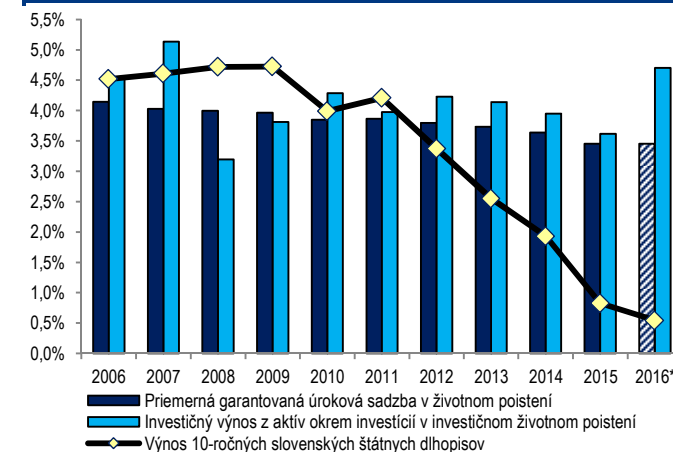
- **Priemerná garantovaná sadzba aj výnosnosť postupne klesá**
 - V rámci Solventnosti 2 už nie je maximálna garantovaná sadzba regulovaná
 - Vysoké garantované sadzby sa však prejavia okamžite na súvahe poisťovne
 - Klesajúci trend garantovanej sadzby pokračuje

- **Vysoká výnosnosť investícií v prvom polroku 2016**
 - vďaka jednorazovým vplyvom - dividendám z majetkových účastí

Vývoj eurovej swapovej krivky (%)

Porovnanie garantovanej sadzby v životnom poistení s výnosnosťou

Nízke úrokové sadzby

- **Priemerná TÚM aj výnosnosť postupne klesá**

- Výnosnosť stále prevyšuje TÚM, ale približuje sa
- Výnosnosť aktív na trhu dosahuje historické minimá

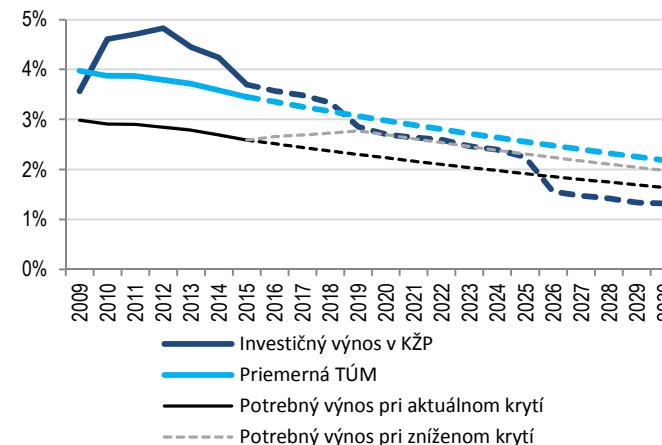
- **Absolútny objem výnosu od roku 2013 tiež klesá, stále je však o štvrtinu vyšší ako potrebný výnos (alokácia TÚM)**

- Dôsledok vysokého objemu aktív kryjúcich technické rezervy v životnom poistení (127 % objemu rezerv)
- Vysoké pokrytie aktív umožňuje vysoká solventnosť poisťovní

- **Podľa predikcie by výnos mal byť dostatočný v najbližších 4 rokoch**

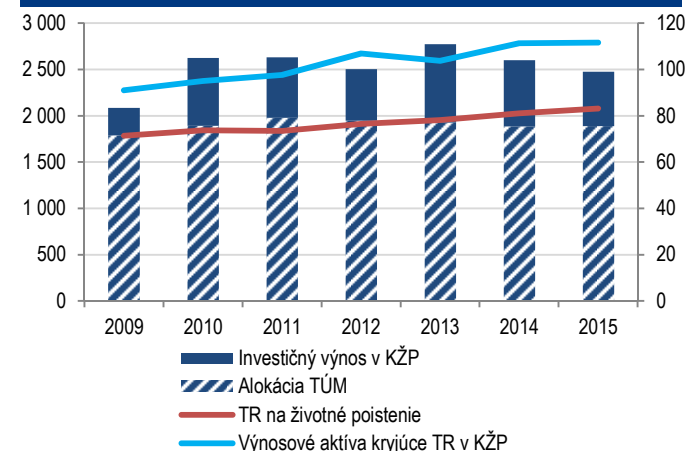
- V prípade zachovania vysokej solventnosti a pokrytia rezerv aktívami aj v dlhodobejšom horizonte
- Problémom by mohol byť výraznejší rast novej produkcie s vyššími garantovanými sadzbami, kedy by poisťovne museli nakupovať viac aktív pri nízkych výnosoch

Vývoj a predikcia výnosovosti dlhopisov v klasickom životnom poistení (%)

Zdroj: NBS.

Porovnanie výnosu s alokáciou TÚM (mil. €)

Zdroj: NBS.

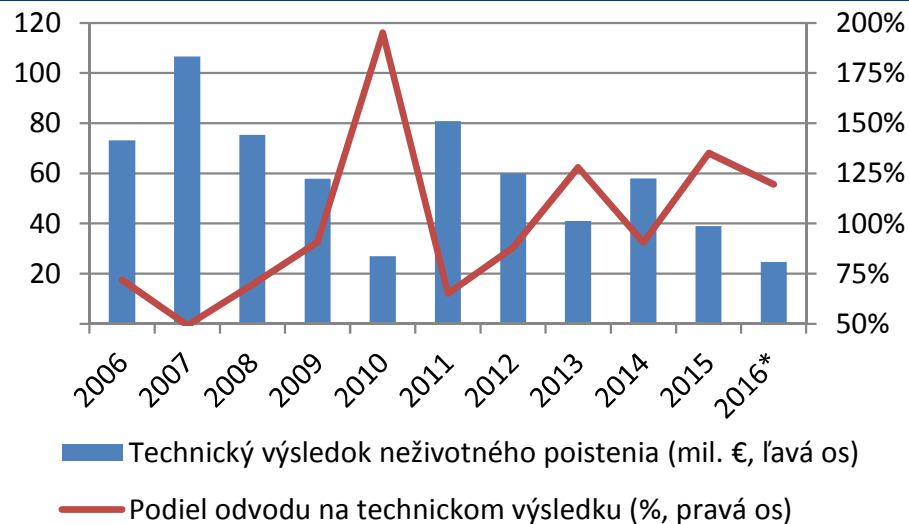
Osobitný odvod 8 % z poistného

Výšku odvodu očakáva MFSR na úrovni 55,6 mil. €

- **Je to približne 30 % čistého zisku poistného sektora za rok 2015**
 - Očakáva sa výrazne nižší dopad v roku 2016 kvôli vysokému zisku za prvý polrok
- **Dopad na poisťovne poskytujúce neživotné poistenie – od 4 % do 98 % čistého zisku za rok 2015**
- **Výrazný dopad na technický výsledok neživotného poistenia**
 - V roku 2015 by technický výsledok neživotného poistenia klesol z 39 mil. € na -13,6 mil. €

Podiel navrhovaného odvodu na technickom poistnom -
Historická simulácia

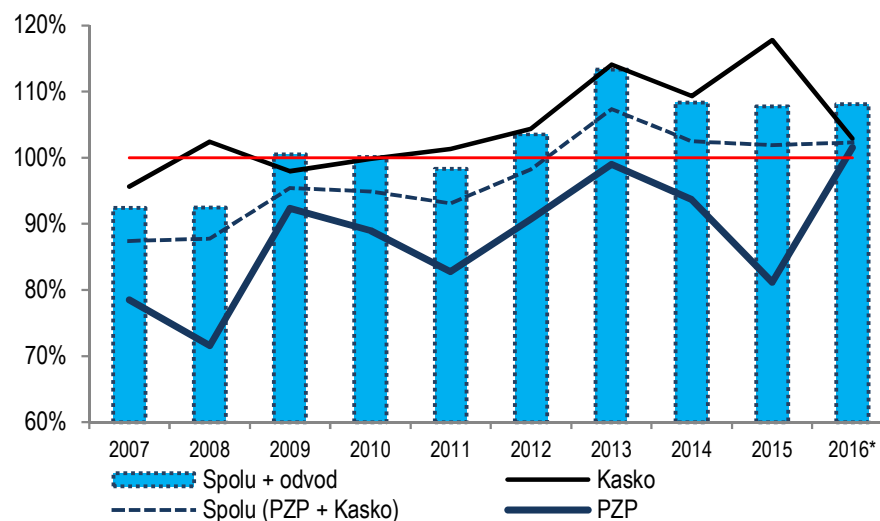
Zdroj: NBS. Údaje za rok 2016 sú k 30.6.2016

Osobitný odvod 8 % z poistného (2)

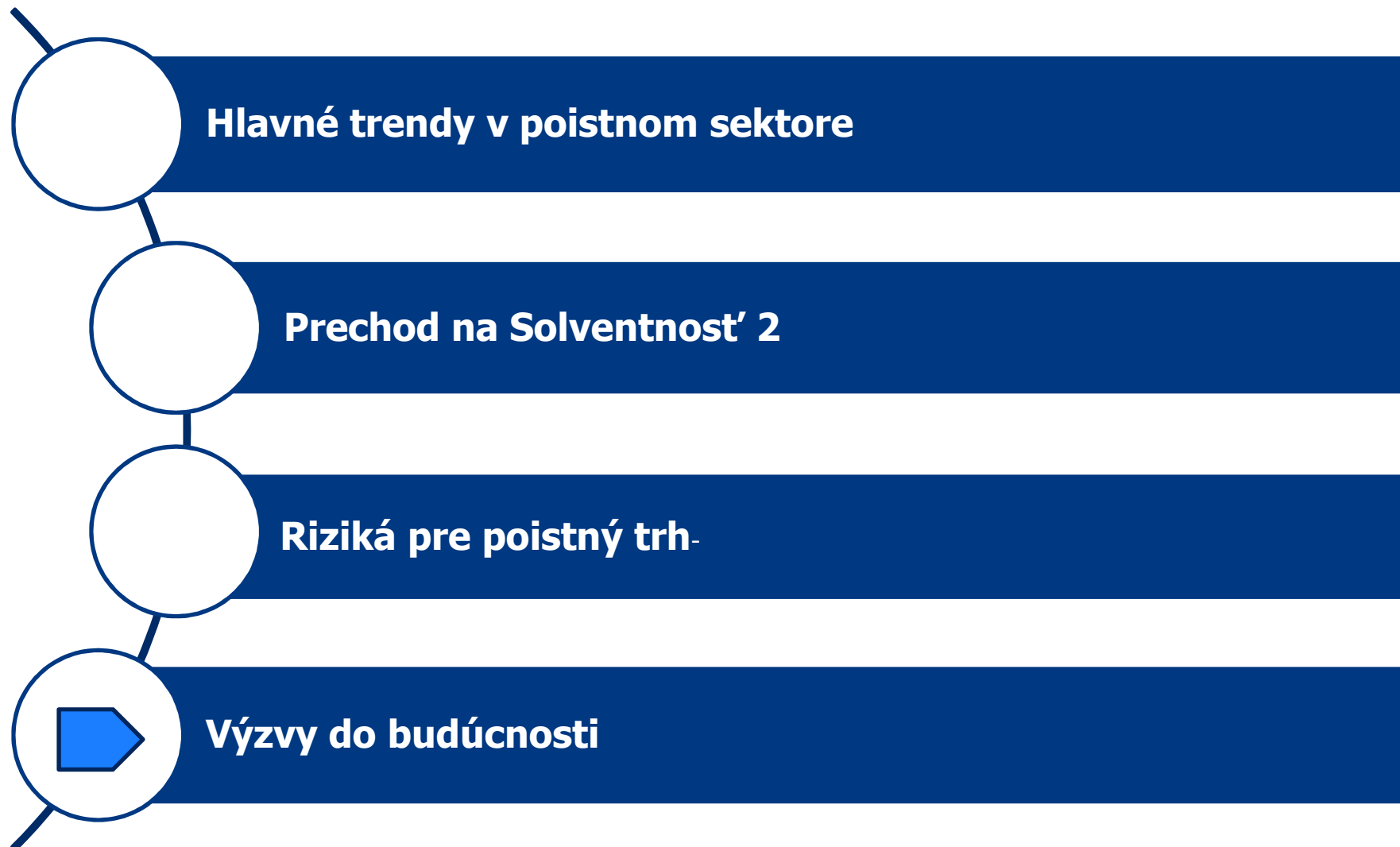

- **Najväčší dopad na poistenie áut napriek tomu, že v PZP už odvod je zavedený**
 - Havarijné poistenie už niekoľko rokov stratové
 - Odvod za havarijné poistenie by dosiahol 21 mil. € v roku 2015
- **Všetky odvetvia mali za posledných 10 rokov taký rok, že by ich odvod posunul do straty**
 - Najmä poistenie úrazu a choroby, asistenčné poistenie a poistenie právnej ochrany
- **NBS očakáva, že poisťovne zvýšia ceny v dôsledku zavedenia odvodu, najmä v poistení áut**

Dopad zavedenia odvodu na kombinovaný ukazovateľ v poistení áut – historická simulácia

Zdroj: NBS. Údaje za rok 2016 sú k 30.6.2016

- **Rastúca konkurencia zo strany nefinančných subjektov**
 - Najmä zo strany retailových spotrebiteľských sietí a sociálnych sietí
 - Snaha využiť existujúce vzťahy so zákazníkmi cez elektronické služby na ponúkanie nových produktov z finančného sveta

- **Vznik peer-to-peer sietí**
 - Obchádzanie tradičných poskytovateľov služieb
 - Vytváranie skupín, ktoré dojednávajú skupinové poistenie za výhodnejšie ceny

- **Využitie technologického pokroku**
 - Služby sa poskytujú online cez internet, alebo samostatne vyvinuté aplikácie
 - Nižšie prevádzkové náklady
 - Nižšie náklady na sprostredkovanie v porovnaní s finančnými agentmi
 - Odpadajú administratívne náklady na prevádzku veľkého subjektu

- **Otáznou sa stáva udržateľnosť obchodných modelov tradičných subjektov**
 - Kombinácia viacerých faktorov
 - Nízke úrokové sadzby
 - Konkurencia v sektore aj od nových hráčov
 - Ide zároveň aj o príležitosť sa presadiť a zefektívniť činnosť

- **Čas potrebný na zmenu**
 - Prispôsobenie tradičných poskytovateľov služieb vyžaduje čas a vývoj
 - Konkurencia má náskok vo vývoji
 - Príležitosť na lepšie hodnotenie rizika na základe nových dát a metód

- **Kybernetické riziko**
 - Rozvoj technológií prináša hrozby kybernetických útokov a súvisiacich strát
 - Za posledných 5 rokov sa dostalo medzi najvýznamnejšie globálne riziká
 - Je to zároveň príležitosť pre poisťovne kryť tieto riziká

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTÉM

Ďakujem za pozornosť